

*In de **Federatie Groene Heuvelrug** zijn de volgende verenigingen vertegenwoordigd:
Maarn Maarsbergen Natuurlijk,
Leefbaarheid Doorn,
Dorp en Natuur Amerongen-Leersum,
Tussen Heuvelrug en Wetering Driebergen en
Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen.*

3 december 2020

Inspraakreactie van de Federatie Groene Heuvelrug op:

Peilnota Toekomstvisie

De Federatie Groene Heuvelrug (FGH) is een federatie van 5 lokale verenigingen uit de dorpen van de Gemeente Utrechtse Heuvelrug (GUH). De aangesloten verenigingen zetten zich in voor een gezonde en groene leefomgeving door te streven naar het behoud, herstel en bevordering van de natuurlijke, landschappelijke, en cultuurhistorische waarden in de dorpen en het omliggende landelijk gebied.

Uitstekende uitgangspunten en speerpunten, maar

In de peilnota wordt onderkend dat de GUH op haar grondgebied beschikt over een combinatie van een unieke groene omgeving, bijzondere natuur met de status Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland, cultuurhistorie, dorps wonen en prettige voorzieningen.

Wij zijn verheugd dat het kernprincipe van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving als bepalend wordt beschouwd voor het karakter van onze gemeente en het uitgangspunt vormt voor de ontwikkelingen en opgaven waar de gemeente zich toe moet verhouden.

Zowel uit de participatie rond de 'Hoofdlijnen voor de Omgevingsvisie' (2019) alsook nu rond de 'Toekomstvisie' komt naar voren dat veel inwoners niet alleen willen beheren van 'wat er al is', maar juist veel urgentie voelen bij het ontwikkelen en versterken van de natuur en het vergroten van de duurzaamheid van de gemeente.

Mede vanuit onze doelstellingen vinden wij het dan ook terecht dat in de Peilnota Toekomstvisie natuurontwikkeling en versterking van biodiversiteit een speerpunt worden genoemd. En het is positief dat men het vergroten van de status van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug o.a. met het Kromme Rijngebied wil onderzoeken.

En eveneens uitstekend dat de GUH wil toewerken naar een duurzame en circulaire agrarische sector die klimaatneutraal is, natuurinclusief, diervriendelijk en gezond voor omwonenden.

Ook de lijn die men ten aanzien van energietransitie, aanvullend op het afwegingskader energielandschappen, wil volgen door het stimuleren van duurzame en energieneutrale bouw van woningen en bedrijven, spreken ons uiteraard zeer aan.

Het bovenstaande klinkt voor wat betreft de versterking van de 'groene waarden' en bevordering van duurzaamheid erg goed in de oren. Echter, tegelijkertijd krijgen wij de indruk dat men huiverig is om echte keuzen te maken.

Gezien de beperkte ruimte die ons nu eenmaal ter beschikking staat, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat door de ambities op het gebied van woningbouw, versterken van recreatie, ontwikkeling van OV-knooppunten, opwekken van duurzame energie en het streven naar een sterk en divers economisch profiel, uiteindelijk de 'groene waarden' in het gedrang gaan komen.

In de peilnota klinkt onvoldoende het besef door dat 'niet alles kan' en dat er keuzen gemaakt moeten worden.

Besef dat niet alles kan in de beperkte ruimte die onze gemeente nu eenmaal heeft.

Natuur en landschap

Voor wat betreft het landschap van de 'Uiterwaarden' zijn wij blij dat behoud en ontwikkeling van natuur hier voorop staan. En dat alleen extensieve recreatie mogelijk is, voor zover passend binnen de Natura 2000-status.

Bij de andere beschreven landschappen hebben wij echter wel een aantal bedenkingen.

In de buitengebieden wil de GUH streven naar een 'landschap van de toekomst'. Met name slaat dit op het 'Krommerijn- en Langbroekerweteringgebied' en het gebied 'Binnen de Lekdijk' waar gezocht wordt naar een balans tussen natuur, extra recreatiemogelijkheden, innovatie t.b.v. duurzame landbouw en energie en dat het groen meegroeit met de ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en mobiliteit.

Wij vragen ons af waar men voor dit alles dan de ruimte wil vinden. En wat wordt in dit verband nu eigenlijk bedoeld met ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en mobiliteit. Bouwen ten behoeve van wonen en werken buiten de rode contour zou toch vermeden (moeten) worden? Ons bekruipt de vrees dat hier natuur, biodiversiteit en landschap aan het kortste eind gaan trekken.

Diezelfde vrees krijgen wij waar voor de bosgebieden drie zonetypen worden beschreven. In het eerste zonetype staat de natuur voorop, behoudens extensieve recreatie. In het tweede zonetype wil men dat in toenemende (!) mate gerecreëerd kan worden en in het derde zonetype staat recreatie, inclusief horeca, voorop. Met name door de omschrijving van het tweede zonetype, waar men dus in toenemende mate recreatie wil toestaan, krijgen wij niet een gerust gevoel dat voldoende weerstand wordt geboden aan de toenemende recreatiedruk. Dat uiteindelijk een robuust bosgebied gaat ontstaan waarin de versterking van natuur en biodiversiteit een goede kans krijgt, komt hierdoor in gevaar.

Ook de beschrijving bij het kleinschalige overgangsggebied van de 'Noordelijke flank' roept bij ons de nodige vragen op. In dit gebied waarin ook Leersumse Veld, Breeveen en Kombos liggen, wil men ruimte voor extra (!) recreatiemogelijkheden die, door middel van zonering, hand in hand gaan met natuurontwikkeling en versterking van de biodiversiteit en waar men tevens ruimte ziet voor duurzame energie opwekking. Ook bij deze beschrijving vragen wij ons af waar de prioriteit nu eigenlijk ligt. Wij vrezen dat wanneer al deze ambities gerealiseerd moeten worden, de natuurontwikkeling en versterking van de biodiversiteit aan het kortste eind gaan trekken.

Bij de beschrijving van het relatief kleine gebied 'Gelderse Vallei' (ten noorden van Maarsbergen en Overberg) proeven wij dezelfde besluiteloosheid. Hier moet volgens de peilnota ruimte zijn voor intensieve agrarische bedrijven mits ze gaan verduurzamen. Tegelijkertijd ziet men hier ruimte voor duurzame energieopwekking door zowel zon als wind, het versterken van de biodiversiteit en woningbouw in combinatie met natuurontwikkeling en recreatief medegebruik. Hoe wil men dit

allemaal combineren binnen de beperkte beschikbare ruimte.

Bovendien vragen wij ons af of in dit gebied nu doelbewust gekozen wordt voor woningbouw buiten de rode contour. Wat ons betreft zou dit dan zeer ongewenst zijn.

Ook vragen wij ons af of *'ruimte voor intensieve agrarische bedrijven'* ook betekent dat er ruimte is voor nieuwe intensieve agrarische bedrijven in dit gebied. In het kader van de bevordering van circulaire landbouw vinden wij dat ongewenst.

Voor wat betreft de opwekking van duurzame energie in het landschap, zijn wij blij dat de GUH hier beperkingen aanbrengt. Uiteraard is een energietransitie nodig, maar gelukkig heeft men wel oog voor de belangen van de natuur en het landschap, zoals ook blijkt uit het afwegingskader energielandschappen. Wij zouden het echter wel toejuichen indien voor alle NNN-gebieden duidelijker beperkingen zouden gelden. Over het algemeen zijn de NNN-gebieden (nog) niet zo robuust dat er veel ruimte is voor het opwekken van duurzame energie.

Wij gaan er overigens van uit dat natuurorganisaties, zoals onze federatie en de daarbij aangesloten verenigingen, betrokken zullen worden bij het nadenken over zoekgebieden voor zonne- en windenergie.

Vitale dorpen

Wij juichen het uiteraard toe dat voor het bepalen van locaties voor woningbouw in eerste instantie inbreidingslocaties worden benut. Pas nadat blijkt dat inbreiding onvoldoende ruimte biedt voor behoud van de vitaliteit van een dorp, wordt onderzocht of woningbouw aan de rand van een dorp kan plaatsvinden.

Wij gaan er echter wel van uit dat het hierbij niet de bedoeling mag zijn dat het begrip vitaliteit al te gemakkelijk als *'alibi'* wordt gebruikt om woningen buiten de rode contour te bouwen. Woningbouw of aanwezigheid van voorzieningen zijn lang niet altijd hetzelfde als vitaliteit.

Gelukkig wordt in de Peilnota onderkend dat nader onderzocht moet worden wat dit begrip vitaliteit in diverse situaties betekent. Veel mensen zijn bewust in een kleine kern of buurtschap gaan wonen vanwege de kleinschaligheid en in het volle besef dat lang niet alle voorzieningen daar aanwezig zijn. Velen vinden het ook geen probleem om ook voor de dagelijkse boodschappen een aantal kilometers te fietsen (dat is zelfs gezond!). Voor (te oude) ouderen zijn er mogelijkheden: burens, rijdende winkel, aan huis bezorgen door de supermarkt.

Overigens begrijpen wij goed dat doorstroming op de woningmarkt dringend nodig is om een evenwichtige bevolkingsopbouw in stand te houden. Vooral passende woningen voor senioren verdienen hierbij de aandacht. Dit maakt het mogelijk dat ook jongeren die hier geboren of getogen zijn de kans krijgen om hier te blijven en niet hun heil elders behoeven te zoeken. Extra stimuleren dat jongeren van elders zich hier gaan vestigen lijkt ons echter niet wenselijk; ook zonder extra stimulans komt er immers toch wel instroom van elders.

Men wil onderzoek doen naar het ontwikkelen van woon-werkgebied rond het hoogwaardige OV-knooppunt Driebergen-Zeist indien meer woningbouw nodig is om aan de vitaliteitsambities van de gemeente te voldoen. Onduidelijk is echter wat men hierbij verstaat onder de *'vitaliteitsambities van de gemeente'*.

Tevens zouden wij er graag op willen vertrouwen dat rekening gehouden wordt met de nabijgelegen NNN-gebieden en de bijbehorende ecologische verbindingen.

Voor wat betreft de bedrijvigheid in onze gemeente is het ons niet duidelijk wat verstaan wordt onder *'een stevig en divers economisch profiel dat complementair is aan dat van de andere gemeenten oostelijk van Utrecht'*.

Het uitbreiden c.q. aanleggen van nieuw bedrijventerrein lijkt ons bijvoorbeeld voorlopig niet

opportuun, zeker niet buiten de rode contour. Het lijkt ons overigens niet onredelijk dat lokale ondernemers bij voorrang worden gefaciliteerd wanneer er ruimte ontstaat en als daar instrumenten voor zijn.

Mobiliteit

Wij juichen het toe dat men ruim baan wil geven aan fietsers en dat gestreefd wordt naar OV-verbindingen met overstapmogelijkheden tussen fiets, auto en OV.

Uit de participatie kwam, volgens de peilnota, echter naar voren dat veel mensen een 'autoluwe' gemeente absoluut onwenselijk vinden. Dit betekent dat ook ingezet moet worden op een mentaliteitsverandering en op het besef dat meer bewegen (fietsen) gezond is en op die manier ook bijdraagt aan vitale dorpen.

Streven naar behoud van de IC-status van station Driebergen lijkt ons inderdaad gewenst zodat onze bewoners een goede toegang hebben op het landelijk OV-netwerk.

Ten aanzien van het aangekondigde onderzoek om het station Maarn te verplaatsen naar Maarsbergen hebben wij duidelijke reserves. Zo'n twaalf jaar geleden is een station in Maarsbergen ook aan de orde geweest. Toentertijd bleek echter dat dit alleen rendabel zou bij een flinke uitbreiding van het aantal woningen.

Wij vrezen dat verplaatsen van het station naar Maarsbergen uiteindelijk zal resulteren in (forse) woningbouw in de kwelzone ten noorden van Maarsbergen. Deze kwelzone biedt juist kansen voor meer biodiversiteit en speelt ook een belangrijke rol in het hydrologisch systeem van de heuvelrug. Bovendien zou het een verarming voor het landschap betekenen.

Op zichzelf zijn wij niet tegen een onderzoek naar de verplaatsing van het station naar Maarsbergen, maar de randvoorwaarde zou wel moeten zijn dat daarvoor geen extra woningbouw noodzakelijk is. Hierbij moet ook worden bedacht dat door het verdwijnen van het station in Maarn veel Maarnse inwoners verleid zullen worden om weer met de auto naar hun werkplek te reizen in plaats van met het OV.

Wat dan wel?

In het voorgaande hebben wij betoogd dat wij in de peilnota duidelijke keuzen missen. Ook hebben wij daarbij duidelijk gemaakt in welke richting wij denken bij het maken keuzen.

Gezien de kernwaarden van onze gemeente en de urgentie die bewoners voelen bij het ontwikkelen en versterken van de natuur en biodiversiteit en het vergroten van de duurzaamheid, pleiten wij ervoor dat deze aspecten het zwaarst moeten wegen bij het maken van noodzakelijke keuzen. Dat betekent ook dat andere (regionale) opgaven zoals woningbouw, nieuw bedrijventerrein en toename van de recreatiebehoefte minder goed inpasbaar zijn.

Wij zijn in onze gemeente in de gunstige positie dat wij een duidelijke bijdrage kunnen leveren aan belangen die heel Nederland aangaan: behouden en versterken van natuur, biodiversiteit en duurzaamheid.

Als deze gemeente het niet kan, welke gemeente dan wel?